

PAPER DETAILS

TITLE: Sosyal Basari Hedefi Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması

AUTHORS: Nihan ARSLAN,Nihan TURHAN,Tugba BINGÖL,Muhammet ÖZTABAK,Seyda

ÇETINTAS

PAGES: 39-50

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/434311>

Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması *

Turkish Adaptation of Social Achievement Goal Scale

Nihan ARSLAN**

Nihan TURHAN***

Tuğba BİNGÖL****

Muhammet Ü. ÖZTABAK*****

Şeyda ÇETİNTAŞ*****

Öz

Çalışmada Horst, Finney ve Barron (2007) tarafından geliştirilen Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formu 2016-2017 eğitim öğretim yılında devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 282 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Ölçek uyarlama araştırmasında dil geçerliği için Eğitim Bilimleri Bölümünden ve Yabancı Diller Bölümünden İngilizceye hakim 6 akademisyen tarafından İngilizce ve Türkçe uyarlama karşılaştırması yapılmıştır. Sonrasında İngilizce okur yazar öğrenci grubuna İngilizce ve Türkçe ölçekler uygulanmış olup, maddeler arasındaki korelasyon analizi yapılmıştır. Böylece, nihai Türkçe ölçek çevirisi yapılmıştır. Ölçeğin dil geçerliğinden sonra yapı geçerliği ve güvenirlik analizi yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü ve faktör analizi yapılabilmesine uygun olduğu KMO .726 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 1272,522 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği incelendiğinde verilere göre toplam varyansın % 54,32'sini açıklayan üç boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Bu çalışmada AFA analizinde madde-faktör yapısı belirlenmiş olup sonrasında doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile model uyumu testi yapılmıştır. Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin üç boyutlu yapısının doğrulandığı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada güvenirlik

* Makalenin ilk hali YEAUK2017; Uluslararası Katılımlı Yükseköğretimde Eğitim Araştırmaları ve Uygulamaları Kongresi'nde sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, narslan@fsm.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, nsolpuk@fsm.edu.tr

**** Yrd. Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, tbingol@fsm.edu.tr

***** Yrd. Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, muoztabak@fsm.edu.tr

***** Arş. Gör., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü: scetintas@fsm.edu.tr

analizi için ölçeğin ve her boyutun iç tutarlılığına, cronbach alpha değerine bakılmıştır. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı .68 bulunmuştur. Ölçeğin beceri alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .712, performans yaklaşımı alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .627 ve performans kaçınma alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .497 olarak bulunmuştur. AFA ve DFA analizleri sonucunda, Sosyal Başarı Hedefi Ölçeği Türkçe Formunun uygulandığı örneklem grubunda güvenilir ve geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal Başarı Hedefi, Güvenirlik, Geçerlilik

Abstract

This research aims to conduct the Turkish adaptation studies of Social Achievement Goal Scale (SAGS; Horst, Finney, ve Barron, 2007) which was revised from the Social Achievement Goal Orientation Scale (SAGOS; Ryan ve Hopkins, 2003). The Turkish version of the scale was applied on 282 university students studying at state university during during the 2016-2017 academic year. In the scale adaptation study, English and Turkish translation comparisons were made with six academicians having advanced English proficiency from Educational Sciences and Foreign Language Departments for language validity. Subsequently, English and Turkish scales were applied to the English literate group of students and the Turkish translation of the scale was completed by correlation analysis between the items. After the analysis of the language validity of the scale, the validity and reliability analyses were performed. In order to determine the construct validity of the scale, Explicatory Factor Analysis (EFA) was performed first. The sample size and factor analysis of the study were found to be appropriate with KMO .726 and the Barlett test $\chi^2 = 1272,522$ ($p < .001$). When the construct validity of the scale was examined, a three-dimensional structure which accounts for 54,32 % of the total variance was obtained. In this study, item-factor structure was determined in EFA analysis and then model fit test was performed with Confirmatory Factor Analysis (CFA). Three-dimensional structure of the Social Achievement Goal Scale was confirmed. In this study, the Cronbach alpha value of the scale and the internal consistency of each dimension were examined for reliability analysis of the scale. The total internal consistency coefficient of the scale was .68, the internal consistency coefficient for the Mastery subscale was .712, the internal consistency coefficient for the Performance-approach was .627, and the internal consistency coefficient for the Performance-avoidance was .497. The EFA and CFA analyzes showed that the Turkish adaptation of the Social Achievement Goal Scale was reliable and valid.

Keywords: Social Achievement Goal, Reliability, Validity

Giriş

Hedefler genel olarak davranışın amaçları olarak tanımlanmakla beraber, öğrenci başarısında motivasyon ve dayandığı noktalar oldukça önemlidir (Pintrich & Schunk, 2002). Sosyal hedefler ise bireylerin özellikle sosyal etkileşimlerde başarılı olmak için kendilerine koydukları hedeflerdir. Sosyal başarı hedefleri, bireyin sosyal yeterliği tanımlamanın farklı yollarını temsil eder ve böylece sosyalleşme inançları ve davranışlarının farklı desenleri ortaya çıkar (Ryan ve Shim, 2006). Arkadaşlarla bir araya gelmek ya da sınıf kurallarını takip etmek sosyal davranış örnekleridir (Wentzel, 2000). Yüksek başarı oranına sahip öğrencilerin, sorumluluk sahibi olmak gibi belirli bir sosyal hedefi benimseme olasılıkları daha yüksektir (Wentzel, 1989).

Yapılan çalışmalar sosyal ve akademik hedeflerin birbiri ile ilişkili olduğunu göstermiş olup okula gitme tutumu ile öğrenci başarı amaçları yönelimi arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar, başarı durumlarının motivasyon süreçlerinin daha iyi anlaşılması için sosyal alanın akademik karşılığı olan sosyal başarı hedeflerini öne sürmüşlerdir (Ryan, Kiefer, ve Hopkins, 2004; Ryan ve Shim, 2006). Urdan ve Maehr (1995) ise sosyal hedefleri başarı hedef perspektifinden ayrı incelemek için yaptıkları ilk girişimde akademik alandaki başarı mücadelelerini sosyal-ilişki amaçları olarak ifade etmişlerdir. Ryan ve diğerleri sosyal alanda bu tanıımı yaparken özellikle sosyal hedeflere odaklanarak sosyal başarı hedeflerini başarı çabalarının sosyal-ilişki sebepleri olarak ifade etmişlerdir (Ryan, Kiefer ve Hopkins, 2004).

Ryan ve Shim (2006) üniversite öğrencileri arasında üç sosyal başarı hedefinin farklı sosyal çıkarımları ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Sosyal gelişim hedefleri, olumlu sosyal ilişkiler, kendini kabul etme, kişisel gelişim ve sosyal uyum ile olumlu ilişki içindedir. Buna karşın, sosyal gösterim-kaçınma hedefleri çoğu sonuçlar ile olumsuz ilişki içinde olup sosyal kaygılar ile de olumlu ilişki içindedir. Sosyal gösterim-yaklaşım hedefleri kişisel gelişim ve özerklik ile olumlu bir ilişki gösterirken, sosyal kaygılar ile olumsuz bir ilişki göstermiştir (Ryan ve Shim, 2006; Mouraditis ve Sideridis, 2009).

Bir sosyal gelişim hedefi, sosyal yeterlik gelişimini ve özellikle sosyal ilişkilerin sosyal becerilerin iyileşmesini (örn; arkadaşlık veya diğerleri ile nasıl iyi ilişkiler kurulabileceği ile ilgili içgörü kazanma) kapsar. Bir sosyal gösterim-yaklaşım hedefi sosyal yeterlik gösterme ve özellikle diğerlerinden olumlu dönüt ve sosyal saygınlık kazanmayı (örn; “havalı” veya “popüler” görünmek) kapsar. Bir sosyal gösterim-kaçınma hedefi de sosyal yeterlik eksikliğini gizlemeyi ve diğerlerinin olumsuz yargılarından kaçınmayı (örn; “beceriksiz” olarak görünmemek) kapsar (Shim, Cho, ve Wang, 2013). Akademik başarı hedef perspektifi sonrasında, Ryan ve diğerleri, sosyal alanda yeterlik çabasına işaret eden üç tip sosyal başarı hedefi öne sürdüler (Ryan ve Shim, 2006; Ryan, Kiefer ve Hopkins, 2004). Sosyal gelişim hedefleri, akademik başarı-yaklaşım hedeflerine (örn; akademik alanda yeterlik geliştirme ve öğrenmeyi hedefleme) tekabül eder ve ilişkilerin kalitesini artırarak insanların sosyal yeterliği geliştirmeye ilgi odağını yansıtır.

Sosyal gösterim-yaklaşım hedefleri, akademik performans-yaklaşım hedeflerine (örn; diğerlerinden daha iyi performans göstererek yeterlik göstermeyi hedefleme) tekabül eder ve hem popülerlik hem de diğerlerinin hayranlığını kazanarak insanların sosyal yeterlik gösterme hedefini temsil eder. Sosyal gösterim-kaçınma hedefleri akademik performans-kaçınma hedeflerine (örn; akademik alanda yetersizlik göstermekten kaçınmayı hedefleme) tekabül eder ve insanın sosyal etkileşimlerde olumsuz değerlendirmelerden kaçınma çabasını temsil eder (Michou, Mouraditis, Ersoy ve Uğur, 2016). Son zamanlarda yapılan sosyal hedef çalışmaları çeşitli perspektifleri yansıtmaktadır. Araştırmacılar öğrencilere ne sıklıkta bazı sosyal davranışları (örn; arkadaşlarla buluşmak veya sınıf kurallarına uymak) yerine getirdiklerini sorarak belli başlı sosyal hedefleri isimlendirmeyi ve nitelendirmeye çalışmışlardır (Wentzel, 2000; 2002). Bu odak noktası, hedefin içeriğini (örn; toplum yanlısı yönelimli, ilişki yönelimli veya statü yönelimli hedefler) tanımlamak veya nitelemek ve daha sonra da belirli hedef içeriğinin başarı gibi diğer değişkenler ile nasıl bir ilişki içinde olduğunu keşfetmektir.

Öğrencilerin sosyal başarı hedefleri, onların kendilerini algılama biçimlerini, duygu ve motivasyonun bilinmesi önemli ipuçları vermektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde, Nazlı (2008) tarafından yapılan çalışmada Kenneth W. Merrel (2003) tarafından geliştirilen sosyal davranış ölçeği Türkçeye uyarlanmıştır. Ayrıca, Kabakçı ve Owen (2010) ise öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerilerini ölçmek amacı ile bir ölçek geliştirmiştir. Öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerilerini Coryn, Spybrook, Evergreen ve Blinkiewicz (2009) tarafından geliştirilen Arslan ve Akın (2013) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda literatürde öğrencilerin Sosyal Başarı Hedeflerini ölçen Türkçe ölçeğe rastlanılmamıştır. Bu sebeple, Horst, Finney ve Barron (2007) tarafından geliştirilen Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin Türkçeye uyarlamasını gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin dil geçerliğine ilişkin olarak uzman görüşü alınmış ve sonrasında ölçeğin İngilizce formu ve Türkçe formu arasındaki ilişki üzerine korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için ise Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) analizleri yapılmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında, Sosyal Başarı Hedefi ölçeğinin dil geçerliği için üniversitede İngilizce hazırlık öğrenim görmekte olan 50 öğrenciden veriler toplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için ise üniversitede 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan 282 öğrenciyle (% 52.1 kadın, % 47.9 erkek) yürütülmüştür. Öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımı; 79 öğrenci (%28.0) üniversite birinci sınıf, 27 öğrenci (%9.6) üniversite ikinci sınıf, 116 öğrenci (%41.1) üniversite üçüncü sınıf ve 60 öğrenci (%21.3) üniversite dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 1

Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Secenekler	1	2	3	4	Toplam	
	Erkek	Kadın				
Cinsiyet	n	115	147		282	
	%	47.9	52.1		100	
	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf		
Sınıfı	n	79	27	116	60	282
	%	28.0	9.6	41.1	21.3	100

Amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt olarak ise devlet üniversitesinde öğrenim görüyor olması dikkate alınmıştır. Örneklem grubunun büyüklüğünün belirlenmesinde, ölçekte yer alan madde sayısının en az 5 katı olması kuralı dikkate alınmıştır (MacCallum, Widaman, Zhang, ve Hong, 1999; Erkuş, 2012).

Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin Çeviri Çalışması

Sosyal Başarı Hedefi ölçeğinin Türkçe uyarlamasını yapmak için çalışmayı yapan Horst, Finney ve Barron ile mail yoluyla iletişime geçilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması için gerekli izin alınmıştır. Dil geçerliliği için de, öncelikle Eğitim Bilimleri Bölümünden 4 akademisyen tarafından ölçeklerin İngilizceden Türkçeye çevirileri yapılmıştır. Sonrasında, Yabancı Diller Bölümünden akademisyenler tarafından İngilizceden Türkçeye çevirileri yapılmıştır. Daha sonrasında, yeterli düzeyde İngilizce bilen 50 öğrenciye önce ölçeğin orijinali olan İngilizce formu uygulanmış ve üç hafta sonra ölçeğin Türkçe formu uygulanmış ve analizleri yapılmıştır. Bu iki uygulama arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için korelasyon analizine göre karşılaştırma yapılmıştır. En sonunda ölçeğin Türkçe nihai formu ortaya çıkmıştır.

İstatistiksel Analiz

Bu araştırmada ölçeklerden elde edilen verilere göre yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda birden fazla boyutlu olduğu ortaya çıktıktan sonra, maksimum olasılık faktör analizi ve eğik döndürme (obliq rotation) yöntemi kullanılmıştır. Eğik döndürmede tercih edilme nedeni ise faktörlerin birbiriyle ilişkili olduğu düşüncesinden hareketle, bu çalışmada farklı açılarla döndürme yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde maddelerin yük değerinin en az .30 olması dikkat edilmiştir (Schriesheim ve Eisenbach, 1995). Araştırmada, iki faktörde yer alan faktörler arasında ise en az .10 faktör yükü farkı olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2007).

Doğrulamalı faktör analizinde (DFA) ise açımlayıcı faktör analizindeki madde-faktör yapısına göre model uyumu test edilmiştir. DFA için çoklu uyum indekslerinde GFI, CFI, NFI, RFI, NNFI, IFI için >.90 ve RMSEA için <.08 ölçüt olarak alınmıştır (Hu ve Bentler, 1999; Şimşek, 2007; Cole, 1987; Büyüköztürk, 2007). Bu çalışmada, AFA ve DFA analizleri için SPSS 22.00 ve AMOS programlarından yararlanılmıştır.

Sosyal Başarı Hedefi Ölçeği

Ryan ve Hopkins (2003) tarafından geliştiren 22 maddelik Sosyal Başarı Hedefleri Oryantasyonu ölçeği, daha sonra Horst, Finney ve Barron (2015) tarafından revize edilerek 13 maddelik Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğini oluşturmuştur. Orjinal ölçeğin uygulandığı çalışma grubunun yaş aralığı 17 ile 55 arasında olup, üniversite birinci sınıf öğrencilerinin sayısı 2760 ve üst sınıf öğrencilerin sayısı 610'dan oluşmaktadır. Orjinal ölçek için faktör analizi yapılmış olup sosyal başarının ölçeğin üç boyutta gruplandırılmıştır. Bu analiz sonucunda alt boyutlarda açıklanan varyans değeri .50 ile .58 arasında belirlenmiş olup, iç tutarlık katsayısı değeri ise .83 ile .84 arasında olduğu analiz edilmiştir. Bu boyutların adlandırmaları 'beceri', 'performans yaklaşımı' ve 'performans kaçınma' olarak belirlenmiştir. Orjinal ölçek verilerine daha sonra LISREAL 8.54 paket programı kullanılarak doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA=.06, CFI=.97, SRMR=0.50 olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada Sosyal Başarı Hedefi ölçeği Türkçe formu 11 maddeden oluşmaktadır. İki tane madde güvenirlik ve geçerlik düşürdüğü için ölçekten çıkarılmıştır. Ölçekten çıkarılan

maddeler “Sosyal durumlarda, başkalarının benim bir zavallı olduğumu düşünecekleri ihtimali konusunda genellikle endişe duyarım” ve “Bşkalarının beni sevmeyeceği konusunda genellikle endişeliyim” dir. Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin beşli Likert tipinde maddeleri ise hiç doğru değil (1) ile bazen doğru (2) ile kısmen doğru (3) ile çoğu zaman doğru (4) ile çok doğru (5) şeklinde 1-5 arasında cevaplanmaktadır. Ölçekteki olumsuz ters çevrilmesi gereken bir madde yoktur.

Bulgular

Dil geçerliliği için de öncelikle Eğitim Bilimleri Bölümünden 4 akademisyen tarafından ölçeklerin İngilizceden Türkçeye çevirileri yapılmıştır. Sonrasında, Yabancı Diller Bölümünden akademisyenler tarafından İngilizce ve Türkçe çevirileri yapılmıştır. Daha sonrasında, İngilizce okur yazar 50 öğrenci önce ölçeğin orijinali olan İngilizce form ve üç hafta sonra ölçeğin Türkçe formu uygulanıp, veriler analiz edilmiştir. Bu iki uygulama arasında ilişki olup olmaması üzerine korelasyon analizi yapılmıştır. İngilizce formu ve Türkçe formu arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r = .85$, $p < .001$). İngilizce ve Türkçe form arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki elde edilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Sosyal Başarı Hedefi Ölçme aracının öncelikle faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır (KMO= ,726 $p < .001$). Field (2005)’a göre KMO değeri iyi çıkmıştır (0.5 ile 0.7 arasında normal, 0.7 ile 0.8 arasında iyi, 0.8 ile 0.9 arasında çok iyi ve 0.9’un üzerinde ise mükemmel). Araştırmanın daha sonraki aşamasında ise ayırıcılık gücünü belirlemek için öncelikle madde analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda analizde .30 değerinin altında değere sahip olan maddenin bulunmadığı belirlenmiştir. Sosyal Başarı Hedefi ölçeğinin 11 madde üzerinden yapılan madde-toplam korelasyonlarının .046 ile .82 arasında olduğu gözlenmiştir. Madde toplam korelasyonu yorumlanmasında değeri .30 ve üzerinde olan kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2007). Kapsam ve içerik geçerliği için bu alanda uzman araştırmacılardan görüşü alınmıştır. Görünüş geçerliği için dil bilimci uzmanlardan görüş alınmıştır.

Tablo 2

Sosyal Başarı Hedefi Ölçme Aracının Temel Bileşenler Analizine Göre Faktör Yükleri Özdeğer ve Açıklanan Varyans Yüzdeleri KMO Bartlett ve Güvenirlik Katsayıları

Maddeler	Beceri	Performans Yaklaşımı	Performans Kaçınma
Benim için beni gerçekten anlayan arkadaşlara sahip olmak önemlidir.	,736		
Birlikte vakit geçirmekten hoşlandığım arkadaşlarımla olduğumu hissetmem benim için önemlidir.	,723		
Benim için beni gerçekten önemseyen arkadaşlara sahip olmak önemlidir.	,714		
Benim için beni gerçekten anlayan arkadaşlara sahip olmak önemlidir.	,684		
Arkadaşlarımla olan ilişkilerimin kalitesini arttırmak üzerine çalışmak benim için önemlidir.	,595		
Birçok arkadaş varmış gibi görünmek benim için önemlidir.		,753	
Popüler insanlarla arkadaş olmak istiyorum.		,698	
Başkalarının benim popüler olduğumu düşünmesi benim için önemlidir.		,672	
Çoğu sosyal durumlarda amacım başkalarını etkilemektir.		,465	
Amacım başkalarının benimle alay etmesine sebep olacak şeyleri yapmaktan kaçınmaktır.			-,826
İnsanlarla dışarıdayken aptalca bir hata yaparak karizmamı çizdirmemeye çalışırım.			-,521
Özdeğer Değeri	2,726	2,246	1,003
Açıklanan varyansın yüzdesi	24,780	20,422	9,116
Yığılmalı Varyans	24,780	45,202	54,318
Boyut Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı	,712	,627	,497
KMO Bartlett	,726		
Toplam Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı	,681		

Not: n= 282, Faktör yükü <,30 olan değerler atılmıştır.

Sosyal Başarı Hedefi ölçme aracının güvenirlik düzeyinin tespit edilmesi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve değer .681 olarak bulunmuştur. Ölçeğin beceri alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .712, performans yaklaşımı alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .627 ve performans kaçınma alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .497 olarak bulunmuştur. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan faktör analizi sonucu ise ölçme aracının üç boyutlu bir yapıda olduğunu göstermiştir. Yukarıda faktör yükleri ve güvenirlik değerleri verilen boyutlar teorik olarak tutarlıdır. Oluşan boyutlar şu şekildedir; beceri, performans yaklaşımı, performans kaçınma.

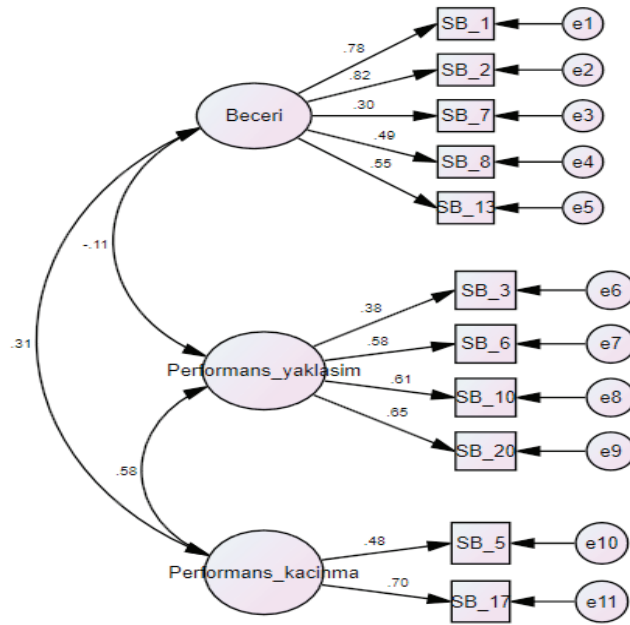
Ölçeğin Türkçe ve orijinal formunda yer alan ölçek maddeleri aynı boyutlarda toplanmıştır. Her iki ölçek formu da üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçek boyutları adlandırmaları ise orijinal ölçek formunda ifade edilmiş isimlerin Türkçesine çevrilip kullanılmış olup, farklı bir isimlendirme yapılmamıştır.

Doğrulamalı Faktör Analizi

Ölçek uyarlamasında açımlayıcı faktör analizinden sonra doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Bu araştırmada doğrulamalı faktör analizinde Kikare uyum testi (Chi-Square Good

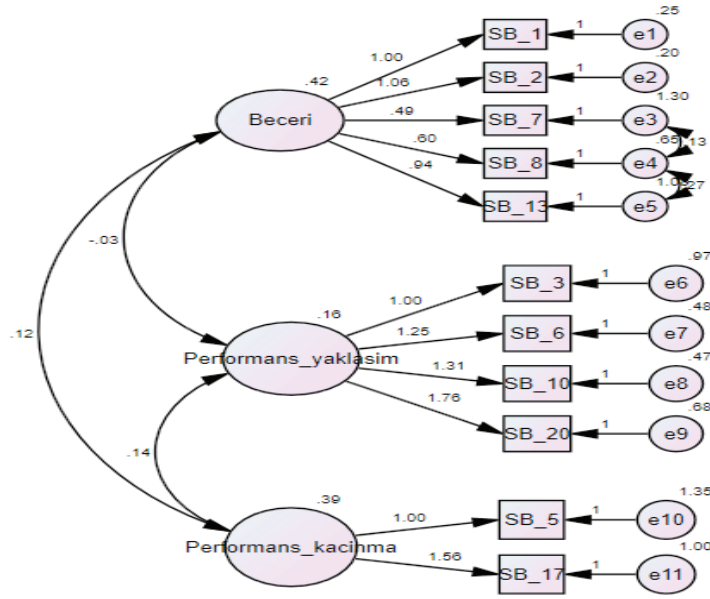
ness), GFI (Goodness of Fit Index), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), CFI (Comparative Fit Index), NFI (Normed Fit Index), RFI (Relative Fit Index), IFI (Incremental Fit Index) ve AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) uyum indeksleri incelenmiştir. Araştırmada GFI, CFI, NFI, RFI, IFI ve AGFI indeksleri için kabul edilebilir uyum değeri .90 ve RMSEA için .08 mükemmel uyum değeri olarak kabul edilmektedir. (Bentler ve Bonett, 1980; Bentler, 1980; Brown ve Cudeck, 1993).

Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin Türkçeye uyarlaması araştırmasında üç faktörlü modelinin uyum indeksleri incelenmiş olup, uyum indekslerinin anlamlı olduğu bulunmuştur ($X^2 / sd=3.11$). RMSEA=.09, NFI=.81, CFI=.86, IFI=.86, RFI=.74, AGFI=.87, GFI=.92 olarak bulunmuştur. DFA sonuçları üç boyutlu modele ilişkin birinci düzey şekil 1'dir.

Şekil 1. Sosyal Başarı Hedefi Ölçeği için üç faktörlü modele ilişkin birinci düzey

Doğrulayıcı faktör analizine göre 3 ile 4 ve 3 ile 5 maddelerin hataları arasında modifikasyon yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yapılan modifikasyon işlemleri sonrasında tekrar DFA analizi yapılmış ve modelin uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. DFA sonuçları üç boyutlu modele ilişkin ikinci düzey ise şekil 2'de gösterilmiştir. DFA'ya göre ikinci düzey uyum indeksleri, birinci düzey uyum indeksiyle karşılaştırıldığında daha iyi olduğu görülmektedir ($X^2 / sd=2,36$). Uyum indeksi değerleri RMSEA=.07, RMR=.09, NFI=.86, CFI=.91, IFI=.91, AGFI=.90, GFI=.94 olarak bulunmuştur.

Şekil 2. Sosyal Başarı Hedefi Ölçeği için üç faktörlü modele ilişkin ikinci düzey

Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinde faktör yükleri, beceri alt boyutu için .30 ile .82 arasında, performans yaklaşımı alt boyutu için .38 ile .61 arasında performans kaçınma alt boyutu için ise .48 ile .70 arasında değiştiği ortaya çıkmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Horst, Finney ve Barron (2007) tarafından geliştirilen Sosyal Başarı Hedefi Ölçeği Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek 282 üniversite öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Ölçek beceri boyutu, performans yaklaşım boyutu ve performans kaçınma boyutu olmak üzere toplam üç boyuttan ve 11 maddeden oluşmaktadır.

Yapılan ölçek çalışmaları incelendiğinde sosyal davranış ve beceriye yönelik ölçek çalışmalarına rastlanmıştır. Bu ölçeklerin bazı alt boyutları bizim araştırmamızın alt boyutlarıyla benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla bu ölçeklerin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları incelenmiş, araştırmamızın alt boyutlarını destekleyip desteklemediğine bakılmıştır. Nazlı (2008) sosyal davranış ölçeği uyarlama çalışması yapmıştır. Ölçeğin sosyal yeterlik formu akran ilişkileri ve kendini kontrol olmak üzere iki boyuttan oluşmakta ve maddelerin faktör yükleri .67 ile .97 arasında değişmektedir. Akran ilişkileri boyutu bizim ölçeğimiz ile örtüşmektedir.

Sarıçam, Akın, Akın ve Çardak (2013) uyarlama çalışması yaptıkları algılanan sosyal yetkinlik ölçeği tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin maddeleri araştırmamızda uyarladığımız sosyal başarı

hedefleri ölçeğinin beceri boyutunda bulunan maddelerle benzeşmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada beceri boyutu iç tutarlılık katsayısı ise .71 çıkmıştır. Bu bağlamda tek boyuttan oluşan algılanan sosyal yetkinlik ölçeği çalışmayı beceri boyutu açısından desteklemektedir.

Kabakçı ve Owen (2010) sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği geliştirmişlerdir ve ölçek dört boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin problem çözme becerileri ve iletişim becerileri boyutu, Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin beceri boyutu ve performans yaklaşımı boyutu ile örtüşmektedir. Araştırmanın analizleri incelendiğinde problem çözme becerileri alt boyutu iç tutarlılık katsayısı .75, iletişim becerisi alt boyutu ise .68 olarak bulunduğu görülmüştür. Bu analiz sonuçları araştırmanın beceri boyutu ve performans yaklaşımı boyutu iç tutarlılık katsayısını desteklemektedir.

Doğan ve Çetin (2009) Tromso sosyal zeka ölçeği uyarlama çalışması yapmışlardır. Ölçeğin sosyal beceriler alt boyutu iç tutarlılık katsayısı .84 olarak hesaplanmıştır. Ryan ve Shim (2006) sosyal başarı hedefleri ölçeği geliştirmişlerdir. Ölçek 12 maddeden ve sosyal gelişim, sosyal gösteri yaklaşımı ve sosyal gösteriden kaçınma olmak üzere toplam üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .80, .85 ve .81 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin boyutları bizim çalışmamızın boyutlarıyla benzerlik göstermektedir. Tüm bu ölçek çalışmaları çalışmamızın bulgularını desteklemektedir.

Alanyazın incelendiğinde Türk kültürüne uyarlanmış ya da geliştirilmiş bir Sosyal Başarı Hedefi Ölçeği görülmemiştir. Bu nedenle bu çalışma ilk olması açısından önemlidir. Yapılan literatür taramasında sosyal başarının akran kabulü, ait olma, iyi oluş, akademik öz-yeterlik, pozitif duygular, stresli durumlarla başa çıkma, kendini kabul ile olumlu ilişkili olduğu görülmüştür (Mouratidis ve Sideridis, 2009; Shim, Wang, ve Cassidy, 2013; Ryan ve Shim, 2006; Michou vd, 2016). Bu bağlamda aileler ve okullarda öğretmenler öğrencilerin sosyal başarısını artırmaya yönelik çalışmalar yapmalıdır. Öğrencilerin sosyal başarısı artırılarak birçok ergenlik problemi ile ilgili önlem alınabilir. Sosyal Başarı Hedefi Ölçeğinin psikologlara, psikolojik danışmanlara ve alanda çalışan diğer uzmanlara ıyık tutacağı düşünülmektedir. Okullarda, bireysel ve grup rehberliği etkinliklerinde ölçek kullanılabilir. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Başka örneklem grubunda çalışarak karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Arslan, S., ve Akın, A. (2013). Sosyal duygusal öğrenme ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 23-34.
- Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31, 419-456.
- Bentler, P. M., ve Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88(3), 588-606.
- Browne, M.W., ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen ve J. S. Long (Ed.), *Testing structural equation models* (s. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.
- Büyükoztürk, S. (2007). *Deneyisel Desenler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cole, D. A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55(4), 584-594.
- Doğan, T., ve Çetin, B. (2009). Tromso sosyal zekâ ölçeği Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 7(1), 241-268.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme 1: Temel kavramlar ve işlemler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS* (2nd ed.). London: Sage.
- Horst, S. J., Finney, S. J., ve Barron, K. E. (2007). Moving beyond academic achievement goal measures: A study of social achievement goals. *Contemporary Educational Psychology* 32(4), 667-698.
- Hu, L., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6 (1), 55-65.
- Kabakçı, Ö. F., & Owen, F. K. (2010). Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35(157), 152-166.
- MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Zhang, S., ve Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. *Psychological methods*, 4(1), 84-99.
- Michou, A., Mouratidis, A., Ersoy, E., ve Uğur, H. (2016). Social achievement goals, needs satisfaction, and coping among adolescents. *Personality and Individual Differences*, 99, 260-265.
- Mouratidis, T., ve Sideridis, G. (2009). On Social Achievement Goals: Their Relations With Peer Acceptance, Classroom Belongingness, and Perceptions of Loneliness. *The Journal of Experimental Education*, 77(3), 285-307.
- Nazlı, S. (2008). Sosyal davranış ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 57-62.
- Pintrich, P., ve Schunk, D. (2002). Chapter Wve: The role of goals and goal orientation. *Motivation in education: Theory, research and applications* (2nd ed.) Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Ryan, A. M., ve Shim, S. S. (2006). Social achievement goals: The nature and consequences of different orientations toward social competence. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(9), 1246-1263.
- Ryan, A. M., Kiefer, S. M., ve Hopkins, N. B. (2004). Young adolescents' social motivation: An achievement goal perspective. *Advances in motivation and Achievement*, 13, 301-330.
- Sarıçam, H., Akın, A., Akın, Ü., ve Çardak, M. (2013). Algılanan sosyal yetkinlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Social Science*, 6(3), 591-600.
- Schriesheim, C. A., ve Eisenbach, R. J. (1995). An exploratory and confirmatory factor analytic investigation of item wording effects on obtained factor structures of survey questionnaire measures. *Journal of Management*, 6, 1177-1193.

- Shim, S. S., Cho, Y., ve Wang, C. (2013). Classroom goal structures, social achievement goals, and adjustment in middle school. *Learning and Instruction*, 23, 69–77.
- Shim, S. S., Wang, C., ve Cassady, J. C. (2013). Emotional well-being: The role of social achievement goals and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 55(7), 840–845.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş; Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Urdu, T. C., & Maehr, M. L. (1995). Beyond a two-goal theory of motivation and achievement: A case for social goals. *Review of Educational Research*, 65(3), 213–243.
- Wentzel, K. R. (1989). Adolescent classroom goals, standards for performance and academic achievement: An interactionist perspective. *Journal of Educational Psychology*, 81(2), 131–142.
- Wentzel, K. R. (2000). What is it that I'm trying to achieve? Classroom goals from a content perspective. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 105–115.
- Wentzel, K. R. (2002). The contribution of social goal setting to children's school adjustment. In A. Wigfield ve J. S. Eccles (Ed.), *Development of achievement motivation* (s.221–246). London:Academic Press.